

Fokus på nøgletal kan løfte din bundlinje

Konklusion

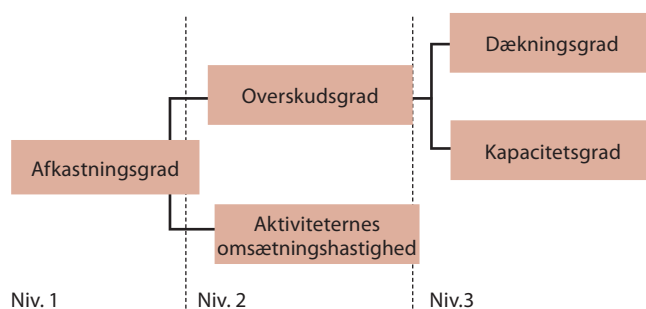
☒ Kendskabtilsammenhængen mellem de nøgletal, der forklarer bedriftens rentabilitet, er et godt udgangspunkt for at løfte bundlinjen markant. Til det formål er Du-Pont-pyramiden et rigtig godt værktøj.

Af Jannik Toft Andersen, Videncentret for Landbrug, Kvæg

Fremover kan man ikke forvente udelukkende at leve af værdistigning på aktiverne. Rentabilitet i den primære landbrugsdrift er i dag et ufravigeligt krav. Afkastningsgraden er dermed et af de absolut vigtigste nøgletal, der eksisterer i driftsregnskabet, fordi det netop fortæller om bedriftens evne til at aflønne den investerede kapital.

For, at bedriften er rentabel, skal afkastningsgraden over en årrække i gennemsnit ligge over den rente, som bedriftens kapitalindskydere - realkredit, bank, og sidst, men ikke mindst ejeren - kræver i forrentning for at stille kapital til rådighed. For uddybning af, hvordan denne

Figur 1: uddrag af Du-Pont-pyramiden

rente kan findes se 'Tæt på din økonomi'-artiklen i fag-magasinet Kvæg nr. 5, 2012.

Du-Pont-pyramiden

Hvis man ønsker at forklare, hvad der har drevet afkastningsgraden, så man er i stand til at udpege indsatsområder,

som kan forøge rentabiliteten, kan man med fordel anvende Du-pont-pyramiden (se figur 1) til at analysere nøgletallene.

Du-Pont pyramiden viser sammenhængen mellem forskellige nøgletal, der påvirker afkastningsgraden. Pyramiden er opbygget således, at et givent

For hver krone, de bedste 5 procent har bundet i landbrugsaktiverne, har de fået 26 øre i bruttoudbytte. For gennemsnittet har det blot givet 17 øre i bruttoudbytte.
Foto: Jens Tønnesen

nøgletal er sammensat af de nøgletal, der er på det efterfølgende niveau.

Det vil sige, at afkastningsgraden på niveau 1 er sammensat af overskudsgraden og aktiverens omsætningshastighed på niveau 2. Disse er igen sammensat af nøgletallene på niveau 3. (se figur 1)

Overskudsgraden bliver beregnet som 'resultat til kapitalaflønnings', divideret med bruttoudbyttet. Dette nøgletal fortæller om hvor meget af bruttoudbyttet, der er tilbage til at aflønne kapitalomkostningerne efter, at alle styk-, kapacitets-, og forpagtningsomkostninger er afholdt, og ejeren har fået løn for sin arbejdsindsats.

Overskudsgraden forklares igen af forholdet mellem dækningsbidraget og bruttoudbytte (målt ved dækningsgraden), samt hvor mange gange dækningsbidraget kan dække kapacitetsomkostningerne (kapacitetsgraden).

Omsætningshastighed

Aktiverens omsætningshastighed

Afkastningsgrad

Afkastningsgrad defineres af Videncentret for Landbrug således:

Afkastningsgrad er lig resultat af primær drift plus EU-støtte minus ejeraflønning plus forpagtning, netto, divideret med gns. landbrugsaktiver.

Tælleren kaldes 'resultat til kapitalaflønnings', og det er også denne benævnelse, som benyttes i denne artikel.

Tabel 1:

Nøgletal for henholdsvis gennemsnittet af de fem procent bedste og gennemsnittet af alle konventionelle malkekvægsbedrifter. Tabellen er udarbejdet på baggrund af de 2011-regnskaber, der vartilgængelige i VFL's økonomidatabase 16. maj 2012. I alt indgår der 1.579 regnskaber.

	bedste 5 %	Alle
Landbrugsareal, ha	206	155
Årskøer	253	171
1.000 kr.		
Bruttoudbytte i alt i	7.894	4.988
Landbrugsaktiver i alt	29.965	29.901
Resultat til kapitalaflønnings	1.917	63
Nøgletal		
Afkastningsgrad, Landbrug	6,40%	2,10%
Overskudsgrad	24,30%	12,80%
Aktiverens omsætningshastighed	0,26	0,17

stighed er bruttoudbytte divideret med de samlede landbrugsaktiver. Aktiverens omsætningshastighed fortæller hvor meget bruttoudbytte, der er blevet genereret for hver krone, der er blevet bundet i aktiverne.

I forhold til andre brancher vil nøgletallet for landbrugsvirksomheder ligge lavt. På trods af dette er der dog stadig stor forskel bedrifterne imellem. Hvis man ønsker yderligere analyser af aktiverens omsætningshastighed, kan nøgletallet splittes op ved at beregne de enkelte aktivklassers omsætningshastighed.

Eksempler på sådanne opsplittings kunne være jordens omsætningshastighed samt omsætningshastigheden på maskiner og inventar.

De bedste og gennemsnittet

Til at illustrere anvendeligheden af Du-Pont-pyramiden vil der her blive taget udgangspunkt i nøgletallene fra 2011-regnskaberne fra de 1.579 konventionelle heltidsbedrifter.

Tabel 1 viser nøgletallene for henholdsvis gennemsnittet af de fem procent bedste bedrifter, målt på afkastningsgrad samt gennemsnittet af samtlige bedrifter.

Afkastningsgraden er godt tre gange større for de bedste fem procent end gennemsnittet. Dette er delvis drevet af overskudsgraden, der næsten er dobbelt så stor for de bedste

fem procent i forhold til gennemsnittet.

Forskellen i overskudsgraden skyldes, at de bedste fem procent formår at få et bruttoudbytte pr. ko, der er syv procent større - samtidig med, at styk- og kapacitetsomkostninger er 10 til 15 procent lavere.

Mindre kapitalbinding

Derudover er de bedste også mere effektive til at få udnyttet den bundne kapital. For hver krone, de bedste fem procent har bundet i landbrugsaktiverne, har de fået 26 øre i bruttoudbytte. For gennemsnittet har det blot givet 17 øre i bruttoudbytte.

I den forbindelse er det i øvrigt værd at bemærke, at selv om de bedste fem procent har et større produktionsomfang med 51 flere hektar, 78 flere årskøer og et bruttoudbytte, der er 2,9 mio kr. højere, så har begge grupper stort set det samme i landbrugsaktiver.

Der er altså nogle, der producerer enhed har væsentlig lavere pengebinding end andre, og dermed også et område hvor mange vil have potentiale til at forbedre rentabiliteten ved at frigøre kapital.

For at mindske pengebindingen kunne det være værd at overveje, hvornår det er mest fordelagtigt at eje alle aktiver til produktionen, eller om man i nogle tilfælde var bedre tjent med enten at leje aktiverne eller i højere grad udlicite eksemplvis dele af grovfoderproduktionen.

Analyse af driftsgrene

Du-Pont-pyramiden giver altså et godt overblik over, hvilken indvirkning de forskellige regnskabsposter og nøgletal har på bedriftens rentabilitet.

Ved at benchmarke bedriftens nøgletal med nøgletallene fra sammenlignelige bedrifter kan man få indtryk af, hvor bedriften har størst forbedringspotentiale.

Nøgletalsanalyse ved hjælp af Du-Pont-pyramiden kan med fordel også anvendes på de enkelte driftsgrene, da en sådan analyse giver nyttig information om omkostningseffektivitet og udnyttelse af den investerede kapital i bedriftens forskellige forretningsområder. På den måde kan man få et klart billede af økonomien i de enkelte forretningsområder, så det bliver mere tydeligt, hvor på bedriften pengene henholdsvis tjenes og sættes til.

Business Check Kvæg

I maj udkom Business Check Kvæg 2011 (BC Kvæg). Det indeholder samtlige indtægter og omkostninger for en række bedrifter, der relaterer sig specifikt til bedrifternes mælkeproduktion og grovfoderproduktion.

Med BC kvæg har du dermed et stærkt sammenligningsgrundlag. Og da det er en relativ simpel opgave at beregne overskudsgraden og aktiverens omsætningshastighed i BC Kvæg, giver en Du-Pont-analyse dig et hurtigt overblik over, hvordan dine hovedforretningsområder klarer sig i forhold til andre bedrifter.

Er din overskudsgrad i mælkeproduktionen eksempelvis højere eller lavere end den bedste fjerdedel i BC kvæg? Er din kapitalbinding i grovfoder for at producere en FE rimelig i forhold til kollegaerne?

BC Kvæg kan bestilles på www.netbutikken.vfl.dk